

Vlinder stichting

Landelijk Dagvlinderproject

Vakgroep Natuurbeheer Landbouwhogeschool
Ritzema Bosweg 32a / 6703 AZ Wageningen
Telefoonnummer : 08370 - 84050

Kenmerk : NB 14

Uw kenmerk :

Uw brief van :

Datum : 17 mei 1988

Onderwerp : Nieuwsbrief 14

Dagvlinderproject-LU

K.v.K. Arnhem: S048624

Gironr. 5592680

Aan: Medewerkers

Landelijk Dagvlinderproject

Voor u ligt de nieuwsbrief van het Landelijk Dagvlinderproject en een oproep tot deelname aan een informatiebijeenkomst over de Vlinderstichting op 11 juni. In de Nieuwsbrief komen een aantal zaken aan de orde, zoals de stand van zaken van het Landelijk Dagvlinderproject, het inventarisatiewerk in 1988, de weergave van de verspreiding van zeldzame soorten in de atlas. In het Nationaal Vlinderjaar 1989 zal een vierdaags internationaal congres plaatsvinden met de titel "The future of butterflies in Europe: strategies for survival". De vierde dag zal speciaal gericht zijn op de Nederlandse problematiek (12 t/m 15 april 1989 te Wageningen). Een uitnodiging kunt u binnenkort verwachten. Tenslotte zou ik u willen oproepen, donateur/ abonnee te worden van de Vlinderstichting voor f 25,- per jaar. U ontvangt 4x per jaar het tijdschrift "Vlinders" met daarbij opgenomen de nieuwsbrief en u steunt daarmee het werk van de Vlinderstichting.

Met vriendelijke groeten,

ir.Marnix H. Tax

Coördinator Landelijk

Dagvlinderproject

Inventarisatie 1988.

In afwachting van de subsidie-toekenning van het Ministerie van Landbouw en Visserij voor het Landelijk Dagvlinderproject gaat de inventarisatie in 1988 door.

Na 6 jaar veldonderzoek door ongeveer 800 vrijwillige medewerkers is de balans opgemaakt. We weten nu welke uurhokken goed, welke slecht en welke niet zijn onderzocht.

In de slechte en niet onderzochte uurhokken zullen alle dagvlinders geïnventariseerd worden, zie kaart 1. In de goed onderzochte uurhokken zullen uitsluitend de zeldzame vlinders en trekvlinders geïnventariseerd worden, zie kaart 2. Uit alle uurhokken zijn dus waarnemingen van zeldzame soorten en trekvlinders welkom. (Zie tabel, pag. 5)

Waarop is de bepaling van de volledigheid van inventarisatie gebaseerd?

Er is een groep van 12 dagvlindersoorten die zo algemeen en zo gemakkelijk te herkennen zijn, dat bij een goede uurhokinventarisatie zeker de helft van deze soorten gezien wordt. We noemen dit de basissoortengroep. Het gaat om de volgende soorten: Citroenvlinder, Groot Koolwitje, Klein Koolwitje, Klein geaderd witje, Kleine Vuurvlinder, Icarusblauwtje, Kleine Vos, Daggapauwoog, Hooibeestje, Atalanta, Distelvlinder en Bruin Zandoogje. Wanneer we van deze veronderstelling uitgaan, is het vrij gemakkelijk om voor elk uurhok te bepalen hoeveel soorten uit deze basissoortengroep gezien zijn.

Alle uurhokken waarin meer dan de helft van de soorten uit de basissoortengroep zijn waargenomen, zijn goed onderzocht en zijn op kaart 1 zwart gekleurd. Uit de overige uurhokken zijn 6 of minder soorten van de basissoortengroep gezien. Of er zijn helemaal geen waarnemingen gedaan. Deze uurhokken zijn slecht of niet onderzocht en zijn op kaart 2 zwart gekleurd.

U kunt ten behoeve van de kartering bij het project bestellen:

- 120-kolomsformulieren (voor uitgebreide notatie van een veldwaarneming)
- 80-kolomsformulieren (voor beknopte notatie van veld- en collectiewaarnemingen)
- de handleiding bij het project dagvlinders
- plantenlijst

Renee Bronsema verlaat Landelijk Dagvlinderproject.

Renee Bronsema heeft vanaf april 1985 als administratief medewerkster bij het Landelijk Dagvlinderproject meegewerkt. Op 31 maart j.l. heeft zij afscheid genomen van het project omdat haar tijdelijke aanstelling is afgelopen. Zij heeft, behalve het reguliere administratieve werk, ook uw waarnemingen van soortenlijsten, brieven e.d. op formulieren gezet, de medewerkersadministratie en financiële administratie gevoerd en de verzending van de formulieren, handleidingen en nieuwsbrieven verzorgd; alles bij elkaar een waardevolle bijdrage aan het project.

Tips voor de inventarisatie.

- Amersfoortcoördinaten op km-hok nauwkeurig noteren.
- Onderaan formulier de naam van het natuurgebied, terreintje, weg e.d. noteren.

Zo worden de gegevens nog bruikbaar voor toepassing bij beheersplanning en ruimtelijke ordening, in het belang van het behoud en herstel van de Nederlandse dagvlinderfauna.

Plantenlijst.

De aan enkele medewerkers verstrekte plantenlijst met nummercodes en alfabetische rangschikking op nederlandse en latijnse naam is niet bruikbaar. Er blijken in deze lijst, afkomstig van het botanisch basisregister van het Centraal Bureau voor de Statistiek, namelijk enkele nummercodes af te wijken van de lijst van de European Invertebrate Survey die voorheen altijd is gebruikt. Zo staat de code *5065* in de CBS-lijst voor sneeuwhei en in de EIS-lijst voor vlinderstruik.

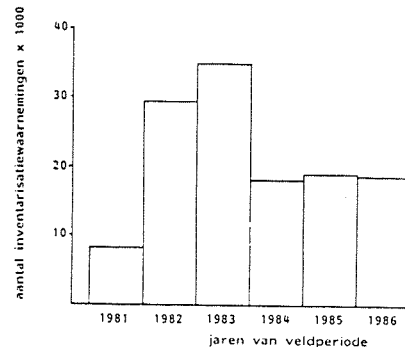
De EIS-lijst kan aangevraagd worden voor degenen die deze nog niet hebben.

Veldperiode 1981-1986 en aantallen waarnemingen.

De veldperiode van het project ten behoeve van de atlas van de Nederlandse dagvlinders liep van 1981 t/m 1986. Nu deze fase van het Landelijk Dagvlinderproject is afgerond, kan een overzicht gegeven worden van de hoeveelheid veldwaarnemingen per jaar. De conclusie kan zijn dat de veldmedewerkers een niet aflatende inzet tonen. We zien in het staafdiagrammetje de aantallen waarnemingen per jaar uitgezet. Na een voorzichtige start in het eerste jaar 1981 zijn de twee volgende jaren meteen de topjaren. Sindsdien worden er ongeveer 19.000 waarnemingen per jaar toegezonden.

In de periode voor 1981 zijn er 101.000 waarnemingen verzameld, vanaf 1981 t/m 1986 in totaal 129.000 waarnemingen. In de periode voor 1981 zijn 55.000 waarnemingen afkomstig uit collecties. In de periode daarna zijn dat er 5.000.

Figuur: De hoogte van de staven geeft aan hoeveel inventarisatie-waarnemingen per jaar zijn toegezonden in de veldperiode ten behoeve van de Atlas van de Nederlandse dagvlinders.

Collecties.

In 1987 zijn de volgende collecties opgenomen:

Museum Jan Vriendts, Asten

Natura Docet, Denekamp

Milieu Educatie Centrum, Eindhoven

Natuurhistorisch museum, Enschede

Natuurmuseum, Groningen

Natuurhistorisch museum, Leeuwarden

Natuurhistorisch museum, Maastricht

Natuurmuseum, Nijmegen

En van particulieren:

Alders, Arnhem

de Boer, Oosthuizen

van Deventer, Son en Breugel

Elferink, Ter Borg

Flint, Deventer

Jax-Mulder, Haren

Van Oort, Deventer

Oosterhout, Gulpen

Prick, Nijmegen

Smeets, Heerlen

Vrancken, Echt

Weergave verspreiding zeldzame soorten in de atlas.

In de definitieve Atlas van de Nederlandse Dagvlinders worden verspreidingskaarten opgenomen waaruit op uurhokschaal (5x5 km) af te lezen is waar een soort voorkomt. In het tweede nummer van "Vlinders" in 1987 stelde ik u de vraag wat uw mening is van weergave van het voorkomen van zeldzame soorten op uurhokschaal. Om een aantal redenen is besloten tot het gemaskeerd weergeven van de verspreiding van een beperkt aantal zeldzame soorten. Een belangrijke reden is het feit dat bij de aanvang van het project aan de medewerkers de toezegging is gedaan het voorkomen van bepaalde zeldzame soorten sowieso gemaskeerd te publiceren. In dit vertrouwen hebben vele medewerkers geen gebruik gemaakt van de extra mogelijkheid hun gegevens als vertrouwelijke informatie in te dienen.

Een andere belangrijke reden is dat bij bepaalde zeldzame soorten enkele kwaadwillende verzamelaars reeds een behoorlijke schade aan kunnen richten in een kleine populatie. Uit persoonlijke mededelingen van amateurlepidopterologen blijkt dat dit gebrek aan ethiek ook bij echte natuurkenners voorkomt. Zij zijn in staat om aan de hand van stippen op uurhokschalen en een topografische kaart zo naar een vliegplaats toe te rijden.

Het gegeven dat zeldzame soorten bijna uitsluitend nog in natuurreservaten voorkomen blijkt ook al geen garantie voor voldoende bescherming te zijn. Vanuit het terreinbeheer is gemeld dat de kans betrapt te worden bij het illegaal vangen uiterst minimaal is bij de vaak krappe bezetting in de terreinbewaking.

Om tegemoet te komen aan de beoogde effecten van de atlas in de sfeer van het gebruik van hanteringsgegevens in de ruimtelijke ordening, terreinbeheer e.d. zal in de atlas met nadruk gewezen worden op de beschikbaarheid voor beleid en beheer van basisgegevens uit de databank.

Bestudering van de atlas zal duidelijk moeten maken hoeveel en welke soorten in hun bestaan bedreigd worden. Een beheerder of beleidsmaker zal voor elk voorkomend inrichtings- of beheersvraagstuk een beroep kunnen doen op de dagvlinderdatabank.

Dagvlinder en beleid.

Ook in 1987 is vaak een beroep gedaan op de databank met verspreidingsgegevens van dagvlinders. Ten behoeve van herinrichtingsplannen en beheersrapporten zijn inventarisatiegegevens geleverd aan:

- Natuur Milieu en Faunabeheer, Limburg
- N.M.F., Groningen
- Stichting het Limburgs Landschap
- Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten

Van de volgende instanties zijn aanvragen om levering van gegevens in behandeling:

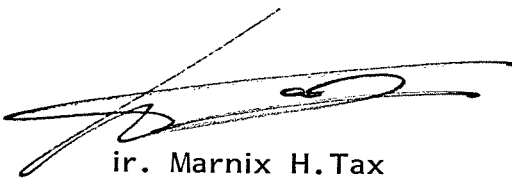
- Gemeentedienst, Apeldoorn
- Stichting het Gelders Landschap
- Stichting Zuid-Kennemerland
- Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Bijzondere Plantkunde
- Provinciale Planologische Dienst, Drente
- de Grontmij
- Bewonersorganisatie wijk Berkeloord, Lochem
- N.M.F., Assen

- Stichting Botanische Tuin "Jochum-Hof" van Steyl
- Katholieke Universiteit Nijmegen, afdeling Milieukunde

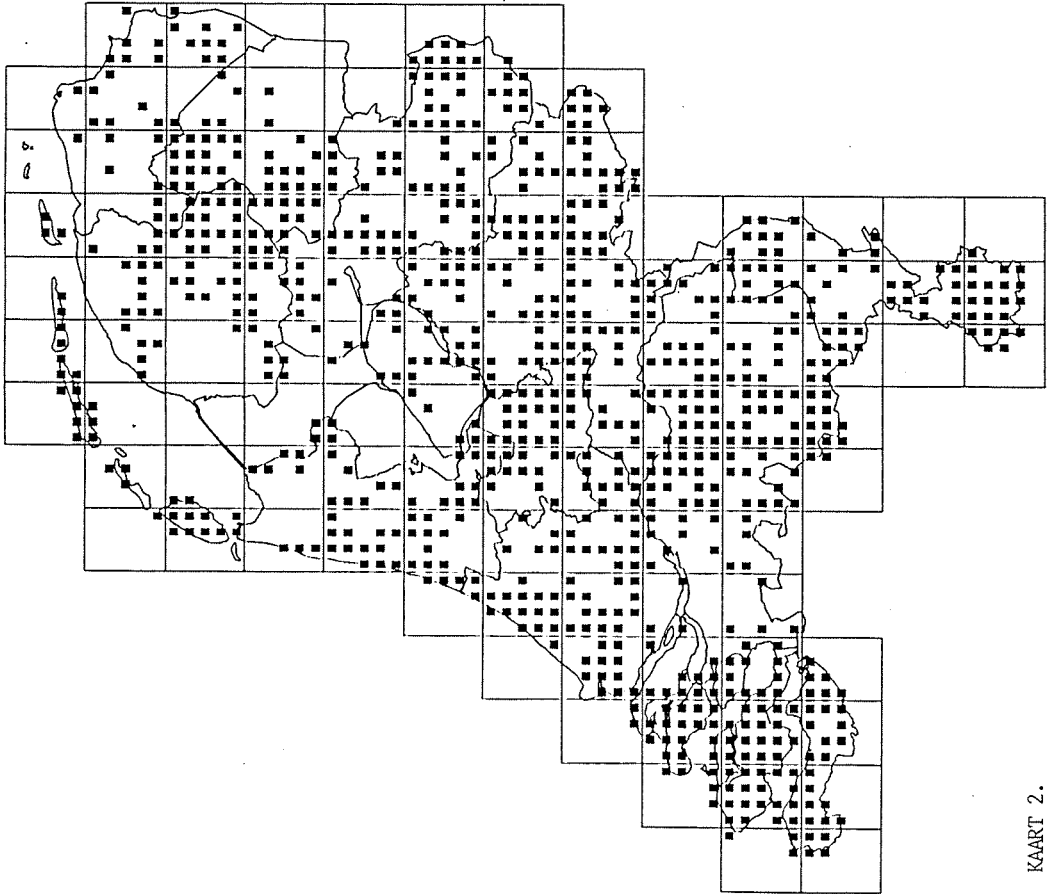
Lijst van zeldzame soorten en trekvlinders die in 1988 in alle uĳrhokken geĳnventariseerd worden.

1. Zeldzame soorten en soorten waarbij speciaal aandacht aan ecologie en beheer besteed kan worden.
2. Trekvlinders.
3. Soorten die de laatste jaren niet meer waargenomen worden, maar waarvan eventuele waarnemingen zeker opgestuurd kunnen worden.

1.			
Heteropterus morpheus	Spiegeldikkopje	Argynnis paphia	Keizersmantel
Carterocephalus palaemon	Bont dikkopje	Melitaeacinxia	Veldparelmoervlinder
Hesperia comma	Kommavlinder	Mellicta athalia	Bosparelmoervlinder
Erynnis tages	Bruin dikkopje	Coenonympha arcania	Tweekleurig hooibeestje
Spialia sertorius	Kalkgraslanddikkopje	Coenonympha tullia	Veenhooibeestje
Pyrgus malvae	Aardbeivlinder	Hipparchia statilinus	Kleine heivlinder
Papilio machaon	Koninginnepage	Melanargia galathea	Dambordje
Leptidia sinapis	Boswitje		
Aporia crataegi	Groot geaderd witje	2.	
Callophrys rubri	Groentje	Colias hyale	Gele luzernevlinder
Thecia betulae	Sleedoorndpage	Colias croceus	Oranje luzernevlinder
Quercusia quercus	Eikepage	Vanessa atalanta	Atalanta
Nordmannia ilicis	Bruine Eikepage	Cynthia cardui	Distelvlinder
Strymonidia w-album	Iepepage	Issoria lathonia	Kleine parelmoervlinder
Lycaena dispar	Grote vuurvlinder	Fabriciana adippe	Adippevlinder
Heodes tityrus	Bruine vuurvlinder		
Palaeochrysophanus hippothoe	Rode vuurvlinder	3.	
Cupido minimus	Dwergblauwtje	Thymelicus acteon	Dwergdikkopje
Vacciniina optilete	Veenbesblauwtje	Strymonidia pruni	Pruimepage
Maculinea alcon ericae	Heidegentiaanblauwtje	Lycaeides idas	Vals heideblauwtje
Ladoga camilla	Kleine ijsvogelvlinder	Cyaniris semiargus	Klaverblauwtje
Limenitis populi	Grote ijsvogelvlinder	Maculinea arion	Tijmblauwtje
Apatura iris	Grote weerschijnvlinder	Maculinea teleius	Pimpernelblauwtje
Nymphalis polychloros	Grote vos	Maculinea nausithous	Donker pimpernelblauwtje
Nymphalis antiopa	Rouwmantel	Clossiana euphrosyne	Zilvervlek
Bolaria aquilonaris	Veenbesparelmoervlinder	Brenthis ino	Purperstreepparelmoervlinder
Clossiana selene	Zilveren maan	Euphydryas aurinia	Moerasparelmoervlinder
Fabriciana niobe	Duinparelmoervlinder	Melitaea diamina	Woudparelmoervlinder
Mesoacidalia aglaja	Grote parelmoervlinder	Coenonympha hero	Zilverstreephooibeestje

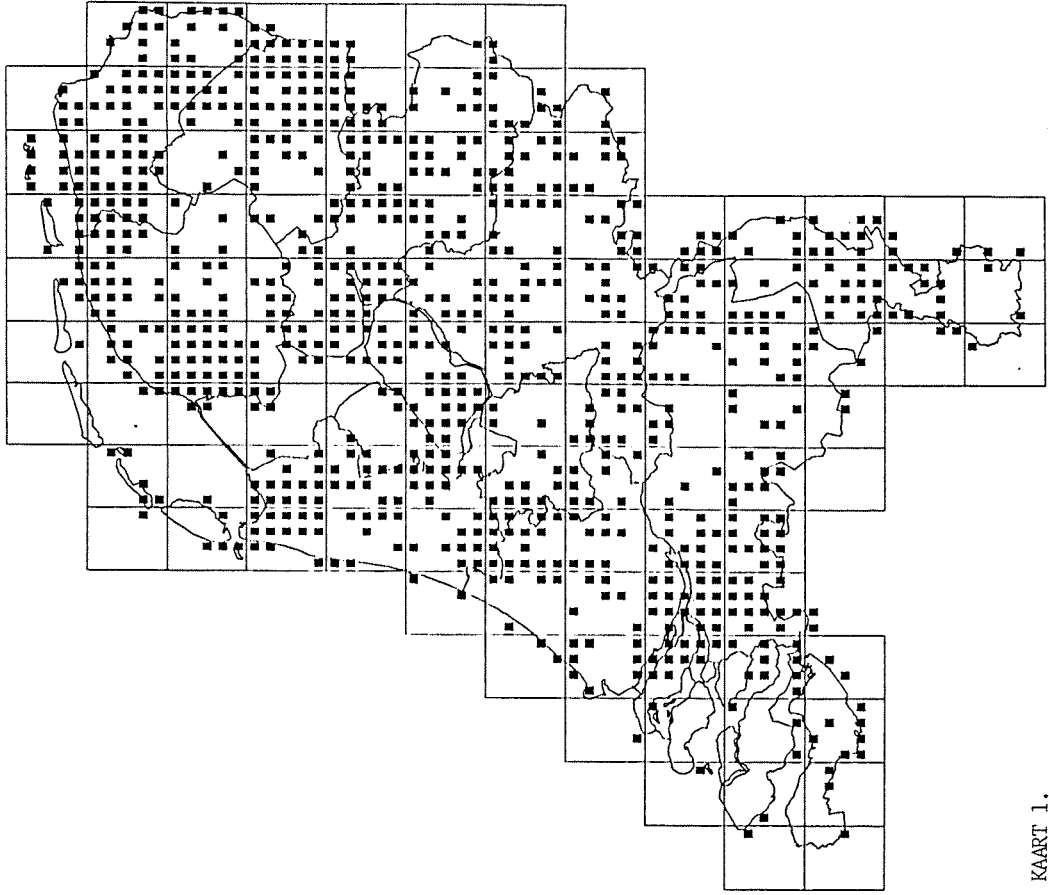

ir. Marnix H. Tax
Coördinator Landelijk
Dagvlinderproject

KAART 2.

UURHOKKEN DIE IN 1988 UITSLUITEND OP ZELDZAME SOORTEN EN TREKVLINDERS
GEINVENTARISEERD WORDEN.
(Zie ook kaart 1)

KAART 1.

UURHOKKEN DIE IN 1988 OP ALLE DAGVLINDERSOORTEN INCLUSIEF ZELDZAME SOORTEN
EN TREKVLINDERS GEINVENTARISEERD WORDEN
(Voor zeldzame soorten en trekvlinders zie ook kaart 2)